

v šent Juriju. Po pozivu o snovanju narodne socialne zveze vseh nepolitiških društev prečita tajnik zapisnik zadnjega sestanka, ki se sprejme. Tovariš Brinar prevzame proučevanje o izpremembi „Zvezinih“ pravil prostovoljno, očemer nam prihodnjič poda rezultat svojega razmotrivanja.

Ker imamo vsestranske obveznosti napram „Zvezi“, „Zavezi“ in „Lehrerbundu“, a tudi društvo ne more biti brez denarja, se je soglasno sklenilo povišati letnino na 4 K. To v znanje vsem tovarišem, ki niso bili pri obnem zboru navzoči. — Krajnemu šolskemu svetu celjske okoliške šole se izreče zahvala za prepustitev prostora za naša zborovanja.

Nato se prečita letno poročilo, ki se z odobravanjem sprejme.

Tajnikovo letno poročilo se glasi:

Za nami je zopet društveno leto! Samozavest, da nismo držali rok križem in gledali mirno v bodočnost, nam plačuje danes delo in trud. Po zakonu skupnosti: vsi za enega, eden za vse, se je vršilo naše delo v blagor in procvit našega stanu. Bili so nam prazniki naši sestanki, kjer smo si bistrili nazore, krepili značaje, kjer smo si črpali novih moči za naše težavno delo. Saj nikjer ne najdeš lepše utehe v svojih skrbipolnih urah kakor pri bratu tovarišu, ki ti z dobrim nasvetom in s staro izkušnostjo celi rane, ki jih seka kruto življenje.

Oklonimo se torej vedno z resnobo delovanja v društvu, da nam bodo uspehi sladili trud in novi nazori mladili dušo.

Tu-le kratka slika našega društvenega delovanja!

V minulem društvenem letu je bilo šest zborovanj, ki so se vsa vršila v navadnih prostorih deške okoliške šole v Celju. Teh zborovanj se je udeležilo 210 članov, pride torej na vsako zborovanje povprečno po 35 zborovalcev. Sestanku dne 7. julija je prisostovalo več tovarišev iz sosednjega laškega učiteljskega društva, ki so nam vrnilo poset. Več članov našega društva se je udeležilo važnega učiteljskega zborovanja v Poljčanah, kjer je tovariš Pesek razvijal svoje misli o delovanju izven šole.

Naše društvo šteje: 1 častnega člana, 78 rednih in 9 podpornih članov. — Kruta smrt nam je pobrala vrliga tovariša A. Žagarja iz Petrovč, prizanesla tudi ni tovarišu Leskovarju iz Nove cerkve. Omenjamo pa tudi pokojne tovariše, ki so bili kolikortoliko v stiku z našim društvom: predvsem po vsem slovenskem znanega in za stanovske pravice se borečega Vekoslava Strmška iz St. Petra na M. s., dalje Blaža Kropēja, nadučitelja na Zidanem mostu, in Radoslava Škofleka, nadučitelja v p. v. Vojniku.

S posebnim zadovoljstvom beležimo, da se je ustanovilo že zdavna potrebno učiteljsko društvo za laški okraj, ki se kaj lepo razvija. Zaradi ustanovitve tega društva nam je bilo predlagati naslov našemu društvu v „Učiteljsko društvo za celjski okraj“.

Spomniti se nam je impozantnega shoda štajerskih učiteljev slovenskih in nemških v Gradcu dne 2. februarja 1907, kjer smo morali gospode deželne očete opomniti, da nam je treba večjih kosov kruha, kakor pa so jih blagovolili rezati dozdaj. Po deželnih očetih predto spečenem kruhu so pri rezanju s krhkim nožem odletele le drobtinice, katerih so bile deželne večinoma mlajše osebe med učiteljstvom, češ, starejšim je bil itak prej čas prihraniti toliko, da si lahko privoščijo sami potice za stare zobe. A učiteljstvu je zopet zasijal up po boljšem gmotnem stanju, ko je vse avstrijsko učiteljstvo v številu 50.000 po svojih zastopnikih na Dunaju zahtevalo, naj država pozabi le nekaj prispevkov za kanone in širilec prosvete pomaga do boljšega kruha. Tovariš Krajnc (Celje), ki je bil pri shodu na Dunaju, nam je o tem zborovanju natančneje poročal, tako tudi tovariš Voglar. Poslali smo tudi potom „Zaveze“ na Dunaj resolucijo, v kateri smo zahtevali, naj se § 55. drž. zak. izpopolni s sledečim dostavkom: Najmanjša plača naj bo ona, ki jo dobivajo po vsakokratnih zakonitih določbah c. kr. uradniki štirih najnižjih plačilnih razredov.

Seveda trdijo naši klerikalni nasprotniki, zlasti ob času volitev, da imajo učitelji bogvesnikovo masne plače. Da je torej treba ljudstvu obzorje v mišljenju še precej razširiti, je prav dobro označil tovariš Kveder v svoji razpravi „Kaj je osobito naša dolžnost?“ To je bilo v minulem letu eno najimunitnejših predavanj, na katerem je predavatelj prav praktično pokazal, kako se naj vrši podrobno delo med narodom. Želimo, da tov. Kveder tudi v bodočem letu večkrat zastavi svoje čile moči v prid nam in našemu narodu. — To predavanje je rodilo priporočilo delegatom, da „Zavezo“ opozore, da družba sv. Mohorja izda brošuro, v kateri se ljudstvo pouči o svojih pravicah. — Tov. Fr. Krajnc pa je dostavil predlog, naj S. Š. M., ki ima skrbeti za dobre šol knjige, oziroma da iz teh odpravi pomanjkljivosti, stopi v dotiko z „Zavezo“, ki naj razpiše nagrade za dobre sestavke kulturno-zgodovinskega značaja.

Ravnatelj gospod Lapajne je predaval o slovenskem združništvu ter nas navduševal za delovanje pri njem. — Sklepali smo tudi nasvetovati direktoriju „Zaveze“, naj ukrene potrebno, da bi se preselilo uredništvo „Tovarišev“ v Ljubljano; sklep se ni izvršil. — „Dmovina“ nas je hotela okrestati, da smo premalo

narodni, a povedali smo ji v brk, da je nato utihnila. Mnogo se je razpravljalo tudi o odseku za izvenšolsko delovanje v smislu Peskovega referata v Radovljici. Izvolil se je potrební odsek, ki bo, to upamo, šel s trdnjo voljo in jekleno vztrajnostjo na podrobno delo.

To se je storilo v okvirju društva in z našimi močmi. A naše moči bi bile le slabe, da bi jih ne vodila in edinila spretnost našega tov. predsednika. Če se ne motim, oziroma se danes ponosno na desetletno plodonosno delovanje kot predsednik našega društva, ki pod njegovim spretnim vodstvom prednjači vsem društvom na Spod. Štajerskem in iz katerega se je izcimila štajerska „Zveza“. Nehvaležnost bi bila, da bi se našega tovariša ne spomnili ob ti priliki!

Obrnimo pogled v bodočnost! Odsek za izvenšolsko delovanje je izvoljen, treba mu bo krepko na delo. A ta odsek ne more vsega sam opraviti. Treba mu je vrlih pomočnikov. Vsak, kdor čuti in misli pošteno in napredno, vsak, ki ima nekaj trdne volje, posveti svoje sile delu za narod in s tem za njega boljše bodočnost. Naš narod je treba oti iz rok črne reakcionarstva, treba ga je oti iz grabelživega zaslužjenja prostih misli in svobode, odpirati mu je oči, da izprevidi hinavščino tistih ljudi, ki ga hočejo izmозgavati do kosti. Delajmo — polagoma, a vztrajno za prosveto naroda!

Za napredek: vsi na krov!

Tovarišica blagajničarka poda letni račun, ki izkazuje 24221 K prejemkov in 16134 K izdatkov, torej gotovine 8087 K. Pregledovalca računov, tovarišica Kordisch in tov. Pristovšek, sta našla račune v redu; tovarišici blagajničarki se izreče za njeno vestno delovanje v prid gmotnemu društvenemu stanju zahvala.

Odbor je večinoma isti kakor lansko leto, le tovarišica blagajničarka je odločno odklonila sprejeti odborniško mesto. Odbor je sledeči: Armin Gradišnik, predsednik, Celje; Anton Petriček, podpredsednik, Zalec; Rudolf Wudler, tajnik, Grize; Nika Kosijeva, blagajničarka, Teharje; Josip Žagar, knjižničar, Celje; Rajko Vrečar, pevovodja, Zalec; Franjo Krajnc, Celje, in Ivan Logar, Zidanmost, odbornika.

Društvo je naročnik „Ljublj. Zvona“, član „Slov. Šol. Matice“ in nanovo član „Glasbene Matice“. Drugih časopisov si za zdaj društvo ne naroči, pač pa si nabavi od slučaja do slučaja kako prav dobro knjigo.

Proti koncu zborovanja se je vnela nad vse živahna razprava, kako spraviti čisto novo življenje v društvo. Ako hočemo to doseči, je treba, da se poprimemo dela vsi po svojih močeh, ne pa zvaliti vsega dela na rame predsednikov in par drugih članov. Roke križem držati in gledati, kako se drugi pehajo, vrh tega pa še zabavljati (in nikake pozornosti obračati dnevnemu redu), to je lahko. Vsakega posameznika je dolžnost, skrbeti za prenovljeno življenje v društvu.

Ker je še mnogo članov v celjskem okraju, ki še niso člani nobenega učiteljskega društva, je treba natančno pregledati imenik vseh članov ter pozvati nečlane takoj, da pristopijo ali našemu društvu ali pa — nemškemu. Slepomišenja ne maramo, učitelj bodi odkrit značaj, ki ne obrača plašča po vetru. Da bomo na jasnem, bo odbor tozadevno vse potrebno ukrenil.

Tovariš Stukelj predlaga, naj bi društvo zborovalo tudi o počitnicah, a zato naj bi odpadlo zborovanje v mesecu decembru in januarju. Godi se, da o najlepšem času zaradi velikih počitnic nimamo po štiri mesece nikakega zborovanja; a časa za tako imamo pa dovolj.

Tov. Žagar predlaga, naj se odbor sestane vsak mesec, ki se vedno prej posvetuj o potrebnih društvenih zadevah in svrhu živahnejšega delovanja v društvu. Imenovan omenja tudi, da spi vprašalna skrinjica spanje pravičnega, a pri našem delovanju v šoli se nam vsili vse polno vprašanj, ki bi jih lahko rešila vprašalna skrinjica v razgovoru s tovariši.

Tovariši, krepko torej na noge ter delajmo vsi v prenovljenje društvenega življenja!

Prihodnje zborovanje se vrši 9. februarja v Celju. Pred zborovanjem se sestane najkasneje ob 9. uri socialni odsek, potlej pa odbor.

Trst.

Učiteljsko društvo za Trst in okolice je imelo dne 9. t. m. sestanek v dvorani Trgovsko-izobraževalnega društva. S svojo navzočnostjo so nas razveselili prof. dr. Merhar, c. kr. okr. nadzornik g. Nekerman in par akademikov. Prošle počitnice je bil na univerzi v Gradcu tečaj za učitelje, ki se ga je udeležila tudi predavateljica A. Svagelj, učiteljica v Bazovici. Vtiske, ki jih je dobila, poslušajoč predavanja docenta dr. O. Eberstahla o šolski higijeni, nam je podala v lepem poročilu, ki je izvalo presrečno priznanje. Govorila nam je o strašnih sovražnikih človeštva, o bacilih in bakterijah in po teh provzročitelih boleznih in kako se je proti tem boriti posebno v šoli. Omenila je najnavadnejše kužne bolezni v šolski dvorani, kakor ošpice, škrlatice, difteritis (davič), legar (vročinski bolezni), oslovski kašelj, kugo in tuberkulozo. Opozarjala nas je na naravno in umetno razsvetljavo, na higijenične zahteve, kratkovidnost, šolski zrak in prah, ventilacijo in kurjavo. Kratkovidnost ni danes redka prikazen, in kratkovidni otroci prvega razreda še manj vidijo v višjih razredih. S takimi učenci ne v prve, ampak v zadnje klopi, oko naj se vadi gledati od daleč. Če pa ni mogoče vztrajati, naj se preskrbi takemu učencu naočnike. Da se škodljivi prah ne driguje, naj se poskrbi za pljuvalnike, a podovi naj se mažejo z oljem, ker z dihanjem pridejo največ bakterij in bakterij v naše telo. To so tako mala bitja, da jim je milimeter prevelika mera in da ima v mm³ milijon takih glivice dovolj prostora. Mraz jim ne škoduje, toplota je njih sovražnik, zato so solnčna bivališča in solnčne šole veliko vredne. Najuspešnejše orožje za zatiranje teh škodljivcev pa je snaga, zato naj se zahteva od učenca, da bo povsem snažen. Kako pa zahtevati od matere, če jo uboštvo prisili, da ne more storiti vsega, kar je potrebno, ali pa še hujše, če se sama mati ni učila snage? V tem slučaju naj pripomore šola, da se uvedejo šolske kopelji. Privadilo bi se tako učence snažnosti, katera navada bi jim gotovo ostala za vse življenje. Da bodo pa telesa naših učencev lepo razvita, se je izjavila tudi za uvedbo higijeničnih šolskih klopi in telovadnic. Po predavanju je bila pevka vaja. Bodoči sestanek bo v četrtek, dne 6. februarja 1908, v ravnostih prostorih. Predaval bo Ferdo Plemič o temi „Morala in otrok“. Do snidenja!

Ne zabite

„Učiteljskega konvikta!“

Srednješolski vestnik.

**** Društvo slovenskih profesorjev** ima v nedeljo, dne 2. februarja, ob pol 10. uri društveni sestanek v restavracijskih prostorih „Narodnega doma“ v Ljubljani. Na dnevnem redu je razgovor o nameravani reformi srednjih šol.

**** Šolska anketa v naučnem ministru.** Pri anketi o srednjih šolah je naučni minister dr. Marchet kazal na vrsto reform, ki bi jako dvignile praktično ceno sedanje, jako pomanjkljive srednješolske vzgoje. Minister je pokazal zlasti na to, da je želeli, da se odstrani vse po nepotrebnem obremenjujoče učivo, da se omeji slovnisko poučevanje klasiških jezikov, da se izpremeni učni načrt nemščine kakor učenega jezika, da se zmodernizuje poučevanje zgodovine na tak način, da bi se jemalo več ozira na gospodarsko in kulturno zgodovino, da se v zadnjem razredu uvede sociologija, da bi bila reformirana matematika, geometrija, prirodopis itd. Hoče se tudi reformirati znanstveno in pedagoško vzgojo srdenjskega učiteljskega. — V srednješolski anketi so se izvršila važna glasovanja. Vprašanje, ako naj se maturo ohrani v sedanjih sestavi, je dobilo manjšino, večino tudi ni dobila popolna odprava mature. Sprejet je predlog, naj se maturo bistveno predrugači, oziroma olajša. Naučni minister je izjavil, da bo dal še za letošnjo maturo v lastnem delokrogu tozadevna določila. Uspeh ankete je, da se bo pismena matura odpravila, pri ustni maturi se pa uvedejo olajšanja.

**** Avstrijske javne srednje šole leta 1907.** Statistični oddelek c. kr. naučnega ministarstva je pred kratkim dokončal svoje račune za leto 1907. Po uradnih podatkih poročamo: Število gimnazij je bilo na Nižjem Avstrijskem 35, na Gornjem Avstrijskem 8, v Solnograškem 2, na Štajerskem 9, na Korškem 3, na Kranjskem 6, na Primorskem 7, v Tirolji 12, na Češkem 67, na Moravskem 30, v Šleziji 7, v Galiciji 55, v Bukovini 8 in v Dalmaciji 5. Skupaj je bilo 254 gimnazij. — Od teh je bilo 19 spodnjih gimnazij, 3 realne gimnazije, 218 višjih gimnazij, 13 realnih višjih gimnazij in 1 višja realna gimnazija. — Te zavode so vzdrževali: država 193, dežele 11, mesta 8, škofje 7, nemški redi 15, zakladi (fondi) 4 in privatniki 16 gimnazij. — Po učnem jeziku je bilo 126 nemških, 52 čeških, 49 poljskih, 6 italijanskih, 6 maloruskih, 5 srbohrvaških in 13 utrakvističnih, slovenski nobeden! — Real je bilo na Nižjem Avstrijskem 21, v Gornji Avstriji, na Kranjskem in v Dalmaciji po 2, v Solnograškem, na Korškem in v Bukovini po 1, na Štajerskem 7, na Primorskem 5, na Tirolskem 5, na Češkem 42, na Moravskem 33, v Šleziji 4, v Galiciji 11. Skupaj je bilo 137 realk. — Država je vzdrževala 100, dežele 30, mesta 4, meniški red 1, zakladi 1 in privatniki 1 realko. — Po učnem jeziku je bilo realk 77 nemških, 43 čeških, 11 poljskih, 4 laške, 1 srbohrvaška, 1 utrakvistična, slovenska nobena; — Avstrijske gimnazije so štele v minulem šolskem letu 89.432 učencev in učenk, realke pa 45.944.

Književnost in umetnost.

Publikacije „Slovenske šolske Matice“ za l. 1907. so ravno kar izšle in so nam napravile mnogo resničnega veselja. „Slovenska šolska Matica“ je izdala te-le knjige: 1. Šola in dom s posebnim ozirom na roditeljske večere. I. Teoretični del. Napisal Dragotin Pribil, c. kr. vadniški učitelj in šolski nadzornik v Krku (Istra). Uredil

dr. Fr. Hlešič. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

2. Didaktika. (Obče in posebno ukoslovje) II. del. Posebno ukoslovje slovenskega učenega jezika v ljudski šoli. Spisal dr. J. Bezjak. II. snopič. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

3. Pedagoški Letopis. VII. zvezek. Uredila H. Schreiner in dr. Jos. Tomlinšek. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

4. Nazorni nauk. Za drugo in tretje šolsko leto. Spisala Ljudevit Černež in A. Stupca. Natisnil Dragotin Hribar v Ljubljani.

O tem bogatem knjižnem daru priobčimo seveda posebno oceno. Danes rečemo samo: „Čast Slovenski šolski Matici!“

„Zvonček“, najboljši list s podobami za slovensko mladino, prinaša v drugi številki sledečo vsebino: 1. Pedenj-možek, mali Muk. Fran Žgur. Pesem. — 2. Naša Minka na Gorenjskem. Juraj Pangrac. Povest. — 3. Zgodbe iz živalskega življenja. — m. Povest. 4. Mladi fizik. J. N. Poučni spis s podobo. — 5. Zajec in jablana. Polenčan. Basen. — 6. Trije učenjaki. Podoba v barvotisku. 7. Osel in pav. Mihael Levstik. Basen. — 8. Na saneh. Fr. Ločniškar. Pesem. — 9. Pozimi. Fran Žgur. Pesem. — 10. Jój — Zvonček. Ivo Trošt. Povest s podobo v barvotisku. — 11. Mož beseda. M. Levstik. Povest. — 12. Minki za god. Podoba v barvotisku. — 13. Pouk in zabava. Zadnji hleb. Iv. Kiferle. Uglasbena pesem. — Kaj človek je. — Dragocen biser. — Največji zvon na svetu. — Besedna naloga. Ljubomir Vidmajer. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Domače ognjišče. Štev. 1. — Leto II. Vsebinska: 1. Ljudevit Stiasny: Dajte nam boljših mater in dobili bomo boljše može; — 2. Domači zdravnik. Dr. Démetre vitez Bleiweis-Trsteniški: O boju proti jetiki, osobito z ozirom na našo mladino in na razmere v šolah. — 3. Slike iz vzgoje. Anton Pesek: Sesta božja zapoved. 4. Listek. Ferdo Plemič: Mačka. — 5. Dopisi. 6. Drobline. — Ta bogata in izbrana vsebina dokazuje, da se uredništvo zaveda svoje dolžnosti in da bo tudi izpolnilo, kar je obljubilo. Sedaj izhaja „Dom. ognjišče“ v platnicah. Sicer pa opozarjamo na listek v 3. letošnji številki „Učit. Tovariša“.

Štenski zemljevid Primorskega (neposredno-državnega mesta Trsta, poknežene grofje Goriške-Gradišanske in mejne grofje Istre). Pripredil prof. Fr. Orožen. Merilo: 1:130.000. Založil Ed. Hölzel na Dunaju. Cena v mapi 42 K, na palicah 44 K. — Ta zemljevid je krasno delo, fino in natančno izvedeno in dela čast tako g. prof. Orožnu kakor tudi založniku Hölzlu. Za šolsko porabo si ne moremo misliti boljšega in popolnejšega zemljevida. Priporočamo ga najtopleje!

Karel Havliček: Krst sv. Vladimira. Povedali smo že, da je izšla v založbi „Svobodne Misli“ ta znamenita Havličkova satira. — „Krst sv. Vladimira“ je najimunitnejše Havličkovo pesniško delo. Pripoveduje nam, kako je ukazal car Vladimir utopiti neposlušnega boga Peruna, ki mu neče na njegov god grmeti namesto kanonade. Sedaj, ko nimajo Rusi boga, nastane velika zadrega za duhovništvo in vlado. Končno razpiše car po dolgem posvetovanju konkurz na novo vero. To se takoj zavze po svetu, in papež pošlje v Rusijo jezuitsko vojsko, ki prepeva svoj klasiški jezuitski marš. — „Krst sv. Vladimira“ je najbolj krepka satira, kar jih ima v tem smislu češka literatura. S trdo in neizprosno resnico bije Havliček po uničujočem sistemu, ki zlorablja vse, da dožene svoj namen, ki je izkoriščanje ljudstva. Snov je zajeta iz ruske zgodovine, kakor jo pripoveduje Nestor, toda Vladimir živi še danes in jezuitski marš pojo še vedno — zlasti na Slovenskem. — Knjiga je ilustrovana. Karikature Gellnerjeve so nekaj posebnega, izbornega, tako da je celotna knjiga prava naslada, samo ko bi bil prevod boljši. V uvodu je kratko in jasno očitano življenje in delovanje Havličkovo, ki ga je lansko leto hvalil in poveličeval tudi „Slovenec“... Cena knjigi je samo 50 h (češka stane 1 K).

Knjižnica časopisa „Naprej!“ v Idriji: Anton Kristan, urednik časopisa „Naprej!“ v Idriji, je začel izdajati brošure, ki naj seznanijo občinstvo s težnjami in smotri socialne demokracije. Doslej so izšli štirje zvezki:

I. zvezek: Socializem. Cena 20 h.
II. zvezek: Socialna demokracija in kmetijsko ljudstvo. Cena 10 h.
III. zvezek: Zakaj smo socialisti? Cena 14 h.

IV. zvezek: Komunistični manifest. Napisala Karel Marks in Friderik Engels. Preložil M. J.—č. Cena 40 h.

Komur je do tega, da se pouči o bistvu in ustroju, o namenih in smotrih socialne demokracije, naj seže po teh cenah knjižicah, ki se dobe v vseh knjigotrnih.

Škola. List za učitelje in prijatelje šole izdaja neumorno delavni zagrebški učitelj Stjepan Širola. „Škola“ izhaja že XIX. leto, se zavzema za učiteljske interese in bodri učiteljstvo na pedagoško-naučno in prosvetno delo. Letošnja prva številka ima sledečo vsebino:

Stjepan E. pl. Tomić: Moderni pravac u uzgoju i nastavi. — Rudolf baron Maldini-Wildenhain: Priprema i vježbanje u pismenim sastavcima. — Vj. D. Školske knjige u karlovačkoj krajinu. (Prilog povjesti hrvatskoga školstva). — Lj. Šorlini: Prilog povjesti igara. Dr. F. Drtina. Autorizovani prevod S. E. pl. Tomića: Univerza i učiteljstvo. — Listak. Ante Jagar: San, Rudolfa Fr. Magjer: Čas in starac... Ivan Pavelič: Žrtva svojega zvanja. — Književnost. — Bilješke. — „Škola“ stane na leto 4 K in piše lep jezik. Uredništvo in upravnništvo je v Zagrebu, Trenkova ulica br. 7. (I. kat.)

Kulturno delo.

+ Nova javna ljudska knjižnica. Osrednji odbor „Prosvete“ naznanja, da je otvoril XXIX. javno ljudsko knjižnico v Račah blizu Maribora. Knjižnico opravlja tamošnji učitelj, tovariš Jos. Poljanec.

+ Akademija. Prvo vseučiliško predavanje v tem tečaju bo v Ljubljani v soboto, 1. februarja, v dvorani „Mestnega doma“. Predava gosp. dr. Hinko Hrnilović, vseučiliški profesor v Zagrebu, o geografiji in geografskem položaju jugoslovanskih zemelj. Vstopnina 20 h za osebo. Dijaki in delavci so vstopnine prosti.

+ Ustanovni občni zbor izobraževalnega društva v Novi cerkvi pri Voljniku se je vršil v nedeljo, dne 12. t. m., ob prav povoljni udeležbi. — O važnosti in nalogah izobraževalnega društva je govoril član „Prosvete“, Ivan Prekoršek. — „Prosvetina“ knjižnica šteje se sedaj 60 knjig, katero število se pa skoro pomnoži; knjižnico obiskuje 40 članov. — Za predsednika novemu društvu je bil z velikim navdušenjem izvoljen tamkaj jako priljubljen učitelj tov. Zupanek. Društvu želimo mnogo uspeha!

+ Nova glasbena šola. Tržaška čitalnica namerava ustanoviti v Trstu glasbeno šolo. To bo sedaj tretja glasbena šola na slovenskem ozemlju: v Ljubljani (Glasbena Matica), v Gorici (Pevsko in glasbeno društvo) in sedaj v Trstu.

Zahtevajte „Učiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljstvo!

Politiški pregled.

* Ekspozé barona Aehrentala. Baron Aehrental je predložil v komisiji ogrske delegacije svoj ekspoze, ki je jako obsežen. Med drugim poudarja boljše odnose do Italije; prijateljstvo za Rusijo je velike koristi; omenja druge prijateljske odnose. Misija na Balkanu je kulturna; omenja železniške zveze na jugu, končuje z nado, da ga bodo podpirali pri gospodarsko-politiških smotrih vsi merodajni faktorji.

* Deželnozborska volitev v celjskem okraju se je končala z zmago klerikalnega kandidata A. Terglava. Dobil je 2676 glasov, kandidat „Narodne stranke“ J. Zdošek pa 1331 glasov.

* 16 ministrov! Število ministrov v Avstriji se baje pomnoži na 16. Baje bo med novimi ministrstvi tudi ministrstvo za Jugoslovane. Srečna Avstrija!

* Odpoved trozvezl. V Zakopanah so imeli Poljaki shod, na katerem so obsojali protipoljski nastop pruske vlad. Delegete so pozvali, da naj vložijo takoj interpelacijo, ki zahteva takojšnjo odpoved zveze Avstrije z Nemčijo.

* Povišanje častniških plač. „Pester Lloyd“ piše, da dela vojni minister Schönaich na povišanje častniških plač. Podpira ga z vso močjo avstrijska vlada, ki zavzema stališče, da to ni politično, marveč zgolj materialno eksistenčno vprašanje.

* Boj za splošno volilno pravico na Pruskem postaja čedalje hujski. 21. t. m. je bilo več shodov vseh onih, ki so brez dela (šteje se jih do 50.000 samo v Berlinu.) Na vseh shodih so bile sprejete resolucije, v katerih se zahteva uvedba splošne in enake volilne pravice. Vlada in junckerji se tej opravičeni zahtevi trdovratno zoperstavljajo.

* Za ponemčevanje Šlezije in Galičije so Nemci ustanovili „Nordmark“, ki ima tudi na Štajerskem podružnico. „Nordmark“ in „Südmark“ sta dvojčka in si delita ponemčujoče delo na severu in jugu države.

* Trgovinska pogajanja s Srbijo. V ministrstvu zunanjih del so se sestali avstrijski in ogrski delegati, ki vodijo trgovinska pogajanja s Srbijo, da se posvetujejo o novih predlogih srbskih delegatov. Pogajanja so že v toliko dozorela, da se je nadejati, da pride v kratkem do definitivnega sklepa trgovinske pogodbe med Avstro-Ogrsko in Srbijo.

* Nemški parlament. Državni zbor je razpravljal o izpremembi zakona o brojavah in telefonih; zakonski načrt se je izročil posebnemu odseku. Nato je zbornica vzela v razpravo zakonski načrt o izpremembi neka-

terih točk, ki se tičejo razžaljenja veličanstva. Socialni demokratje so predlagali, naj se zakon o razžaljenju veličanstva sploh razveljavi. S tem predlogom so propadli, ker je zbornica sprejela vladni predlog. Socialni demokratje so vložili predlog o izpremembi volilnega reda za deželne zbornice nemških zveznih držav.

* Francoski senat. Senat je imel sejo, na kateri je izvolil odbor, ki ima preiskati postopanje pri likvidaciji kongregacijskega premoženja. V ta odbor so izvoljene same v vsakem oziru intaktne osebnosti, ki jamčijo, da se bo preiskava vršila strogo in nepristransko.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi: Tov. Bernard Andoljšek iz Litije, 26 K kot del čistega dobička od otroške igre „Palčki“. Tov. Josip Topolovšek iz Turja pri Dolu nad Hrastnikom, 5 K. Tov. Davorin Lesjak, učitelj v Rušah, 10 K. Zadnjih izkazanih 77 K; doslej darovanih 118 K. Bog plati! Živili nasledniki!

Voditelji in voditeljice, ali ste že storili svojo dolžnost glede na jubilejski dar?

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: Tvrda Češnik in Milavec, prodaja manufakturnega blaga v Ljubljani, 50 K kot 5% donesek od učiteljstvu prodanega blaga. Pri tej priliki priporočamo p. n. učiteljstvu poleg Souvanovet tudi to narodno in solidno tvrdkoter prosimo vsakega in vsako, ki kupuje pri teh dveh tvrdkah, da pri blagajni izjavi, danaj se vpiše svota nakarist učiteljskega konvikta, ker ne poznajo vsakega učitelja in vsako učiteljico. Na to sta nas omenjeni tvrdki že opetovano opozorili. Gdč. Angela Mandelj iz Skocijana na Dolenjskem, je nabrala pri svoji odhodnici v Zagorje 4:50 K; na godovanju tov. Šepaharja v Postojni je nabral tov. Brus 3 K; g. Alfonz Poljšak, vikarij pri Sv. Tomažu na Gorškem, 1 K. G. Lavoslav Bučar, župan v Kostanjevici na Dolenjskem 5 K kot odgovor na klerikalne napade na napredno učiteljstvo. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali tile tovariši in tovarišice: L. Kabaj iz Slivja pri Materiji (4 K); Anton Leban in Josip Strekelj iz Komna; Fran Merljak in Klementina Lavrenčič iz Batuj; Katinka Drolova iz Zasipa; Josip Ažman, Ana Grudnik in Herma Sirkni, vsi iz Breznice; Kristijan Bratina iz Boveca; Martin Zdošek iz Orlovski; Anton Marčelja iz Materije; Josip Lipovec iz Bukovja pri Postojni. (Kdaj se pa oglasijo očka Zaman? — Radovednež.) Josip Kobal iz Dolenje vasi pri Senožečah; Angela Cenčič iz Peč pri Vačah; Tomo Lukanič iz Gaberjev pri Rubjah; Anton Maslo iz Rimanj, Anton Ivanovič iz Tater pri Materiji, Ernest Slane iz Sv. Bolfena pri Središču, Josip Rakovšek in Anica Gerželj iz Sv. Lucije ob Soči; Anton Lomšek iz Kala; Anton Baša iz Kazelj pri Sezani, Mihael Debelak in Fr. Mlakar iz Smartnega pri Litiji; Anton Faganelli iz Mirna; Marica Repič iz Ponikev; Alojzij Majcen od Sv. Duha pri Lučanah. Hvala!

Nad dvesto novih naročnikov šteje letos naš list. To je veselo in dobro znamenje! A to je še premalo! Ne 200, ampak 400, da 1000 novih naročnikov moramo pridobiti svojemu listu! Zato: Na delo! Priporočajte naš list, agituje zanj, delajte neumorno in pošteno! Tovariši, tovarišice, somišljeniki, somišljenice: vsi na delo, vsi do zadnjega!

Naši listi. Tekom tega meseca smo brali po slovenskih časopisih poročila o občnih zborih čitalnic, bralnih društev, izobraževalnih društev itd. Ni skoro društva, v katerega odboru bi ne brali imena učitelja. V največ slučajih je učitelj tajnik, torej opravlja v društvu najvažnejše posle, posle, ki dajejo res delo. V teh poročilih so bili navedeni tudi časopisi, ki so društvenikom na razpolago v bralni sobi, oziroma ki krožijo med njimi. In sedaj moramo poudariti žalostno dejstvo, da nismo brali skoro nikjer „Učit. Tov.“, skoro nikjer „Zvonček“, prav nikjer ne „Domačega ognjišča“ in „Popotnika“. Naši listi so vendar taki, da bi utegnili zanimati tudi javnost, ali pa vsaj takozvano inteligenco, ki je časih učena in ošabna, da se dela tema! Toda nič tega! Ali nimajo učitelji-odborniki toliko vpliva, da bi spravili v društvo vsaj „Učit. Tov.“ in „Zvonček“? V tem pogledu bi morala taka društva posne-

mati n. pr. idrijsko čitalnico, ki je naročena na dva izvoda „Učit. Tov.“ — Ako ne bomo sami poskrbeli, da se razširi naše časopisje in nas in naše delo iz njega spozna javnost, ne bo tega storil nihče drugi. In če smo dobri za delo, smo vredni tudi podpore!

O učiteljstvu pišejo sedaj razni naši listi: „Rdeči Prapor“, „Naš List“, „Nova Doba“. To je dobro znamenje: javnost se zanima za naš stan. Iz vsega, kar govorijo imenovani listi, je razvidno, da bi nam stranke, ki stoje za njimi, rade pomagale. Bili so časi, ko se ni živa duša zmenila za nas. Toda resnično napredni in resnično naobraženi ljudje so spoznali, da se mora najprej brigati za šolo in učiteljstvo tisti, kdor hoče dobro svojemu narodu. „Nova Doba“ govori — kako bi rekli — s kritičnega stališča. A glasi se čisto po „Slovenecu“, ko pravi, da se je učiteljstvo za lastnim delovanjem odtujilo ljudstvu. Učiteljstvo se ni nič odtujilo ljudstvu, ampak če se je, se je ljudstvo njemu, in sicer, povejmo kar naravnost po zaslugi klerikalcev. Kdor ne verjame, naj čita „Slovenca“, „Domoljuba“, „Slovenskega Gospodarja“. Kritika je potrebna in koristna, samo stvarna naj bo. Kar pa piše o naših nasprotnikih, je vse resnično. — Članka v 2. in 3. števi. „Našega Lista“ sta pisana stvarno in mirno, a vendar odločno. Narekovala ju je vnama do šole in učiteljstva. — Najtrenejše, zato najsimpatičnejše je pisan članek „Učiteljstvo na Kranjskem“ v „Rdečem Praporu“. Člankar prihaja do sklepa, da vladajo v kranjskem šolstvu turške razmere ter zaključuje svoja izvajanja s pametnimi stavki: „Ne iščite lopova, kjer ga ni! Skrajni čas je, da vzame država enkrat šolo, občine in druge urade, ki niso izključno privatni in last posameznika, v svojo upravo. Nadejamo se boljših časov, vendar jih najbrž ne bomo mi „dočkali.“ — Da pride od nadej do uresničenja, naj nam ostane v boju opora in zaslomba napredno, svobodno miselno častopisje. Kdor pa že neče, ne more ali ne sme podpirati, naj vsaj ne nasprotuje in ne razdira. V kulturnem delu naj prenehajo politične strasti, tu se naj združijo vsi napredni elementi, da starejo skupnega sovražnika.

Pozor tovariši! Pazite, da vas za bodoče deželnozborske volitve ne izpuste iz volilnega imenika. Vsak stalni nadučitelj in učitelj ima volilno pravico.

Vsa čast! Občinski odbor na Viču pri Ljubljani, je v svoji seji, dne 26. januarja, soglasno sklenil, pristopiti kot pokrovitelj s vsoto 200 K „Učiteljskemu konviktu“. Seveda je to zasluga tamošnjega vrliga učiteljstva. In tako bi se še marsikje lahko zgodilo. Kdor misli, da so v tej ali oni občini razmere za nas ugodne, naj to naznani konviktovemu blagajniku ali kateremukoli odborniku, da pošlje tozadevne prošnje na dotično županstvo.

Domače ognjišče. Prva številka tega lista za starše je izšla dne 25. januarja s prav zanimivo vsebino. Tovariši in tovarišice, ven iz šole in razširjajte list med ljudstvom. Odseki za izvenšolsko delovanje skrbite, da pride Domače ognjišče v vsako slovensko hišo.

Deželno „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ priredi v smislu odboro-ve poročila na zadnjem občnem zboru svoj prvi stanovski sestanek (samo za učiteljstvo) v četrtek, dne 6. svečna t. l. ob 1/2 8. uri zvečer v hotelu „Južni kolodvor“ (Seidl). — Razprava: „Nekaj o važnosti učiteljskega stanu“, govori tov. Janko Žirovnik. K obilni udeležbi vabi vse ljubljansko učiteljstvo in iz bližnjih krajev odbor.

Prvi ljubljanski učiteljski krožek ima svoje redne sestanke vsako soboto zvečer pri Seidlu (Hotel „Južni kolodvor“).

Drugi ljubljanski učiteljski krožek se shaja ob sredo zvečer, a ne vedno v istem lokal.

Vprašanje. Ali bi ne bilo tudi na Kranjskem umestno, da se skliče shod učiteljskih zastopnikov v c. kr. okr. šolskih svetih? Tvarine bi bilo dovolj za obravnavanje. Svetujem pa, da že prej počaka, kak rezultat dosežejo štajerski tovariši. — ga.

Tridesetletnico svojega učiteljevanja obhajajo letos nastopni absolventje c. kr. učiteljstva v Ljubljani iz leta 1878: Gradišnik Armin, nadučitelj v Celju; Höger August, učitelj v nemškem Gradcu; Josin Teodor, učitelj na Dunaju; Kos Mih., šolski voditelj v Pirnčah (Gorenjsko); Lokar Ivan, nadučitelj v Dobitčah na Dolenjskem; Maier Anton, c. kr. vadniški učitelj v Ljubljani; Podkrajsek Henrik, c. kr. strokovni učitelj na obrtni šoli v Ljubljani; Pretnar Jakob, učitelj v Ljubljani; Repič Peter, nadučitelj na Uncu na Notranjskem; Šorn Fran, nadučitelj pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju in Trost Fran, učitelj v Ljubljani. — Od leta 1903, ko so absolventje ljubljanskega učiteljstva iz l. 1878. slavili svojo petindvajsetletnico je umrl Černe Jernej, bivši nadučitelj v Smartnem pri Litiji, a zaradi bolehnosti je šel v pokoj Krenar Bogomir, bivši učitelj v Skofiji Loki.

Vsem onim, ki prosijo za petletnice! Ker smo imeli že večkrat priliko, pogledati v razne akte c. kr. okr. šol. sveta, smo tuintam naleteli na prošnje raznih koleginj in kolegov, ki jim je usoda naklonila kako starostno doklado. Mnogo teh prošenj je seveda kolkovanih s kolkom 1 K in pisanih seveda v najponižnejem tonu („za milostno podeljenje

petletnice.“) Čemu li ta kolkovana milost? Najkrajša pot in najenejša je ta-le: Vodstvo kratkomalo sporoči uradno, da je ta in ta dosegel tega in tega dne ono službeno starost, zaradi katere mu grena petletnica. Temu uradnemu potrdilu se priloži dekret zadnje petletnice in stvar je v redu. Torej nič drugega!

Več narodne odločnosti. Imamo slučajno priliko, da pregledamo kako prošnjo za podelitev te ali one službe. In tu naletimo večkrat na čudno dejstvo, da je premnogo prošenj pisanih v blaženi nemščini, posebno se v tem odlikujejo mlajše koleginje. Čemu li to? Mogoče se mislijo dotični prosilec, oziroma prosilke bolj prikupiti na višjem mestu? Bodimo odločni v narodnem oziru! Tovarišem v c. kr. okr. šol. svetih pa svetujem: Zapisujte si dotične prosilke in prosilce, opozorite jih najprej „med štirimi očmi“ na tako mlajnost, ako to ne bo pomagalo, v javnost z njimi! Brez pardona!

Narodni radikalec.

Osebnosti na Kranjskem. Učiteljica v Smartnem pri Kranju, Marija Škabernatova, je dobila dopust in jo nadomešča izprašana učiteljska kandidatinja Ljuboslava Orehkova. Na šoli v St. Vidu nad Ljubljano bosta zastopni podučevali učiteljski kandidatini Roza Jovanova in Kristina Sattlerjeva, ki imata zrelostno izpričevalo za ljudske šole.

Odlikovanje. Tovariš Fran Pirkmaier, nadučitelj v Framu pri Mariboru, je praznoval 26. t. m. srebrno poroko. Občina Fram je ob tej priliki imenovala mnogoletnega svojega nadučitelja za svojega častnega občana. Čestitamo!

Roditeljski večer je priredil učiteljski zbor c. kr. rud. lj. deške šole v Idriji dne 25. t. m. v šolski telodavnici. Udeležba je bila zadovoljiva, a želeli bi bilo, da bi se prihodnjič starši v obilnejšem številu udeleževali teh potrebnih prireditev, ki naj bi jih poučile, kako naj pomagajo učiteljstvu pri vzgoji mladine. Navzoče je pozdravil ravnatelj deške šole, tov. A. Novak, ki je prosil udeležence, naj pazno poslušajo razmotrivanja predavateljeva ter prosil učitelja J. Novaka, da povzame besedo. Le-ta, je v poučenem in zanimivem, skrbno sestavljenem referatu povedal, kdaj smemo pričakovati boljših časov. Rekel je, da v to jako pomaga vzgoja otrok k varnosti. Ako je otrok varčen, bo tudi pozneje, ko doraste, pomislil za vsak vinar, kako bi ga boljše porabil v svojo korist. Mati naj nikar otroku vsega ne da, kar hoče, ker s tem ga razvadi, in otrok postane zapravljiv. Zapravljivost pa je tista človeška slaba lastnost, zaradi katere veliko ljudi toži o slabih časih in o svojem uboštvi. Otroku naj se nikar ne dovoli nakupovanja nepotrebnih igrač. Koliko vinarjev se s tem razmeče po nepotrebnem; boljše bi bilo, ako bi dal otrok te vinarje v hranilno posodico, ki naj bi mu jo dali starši. Otrokom naj se nikar ne daje alkoholnih pijač, ker s tem se jih navaja k pijančevanju, a posledica pijančevanja je zapravljivost. Za otroke je voda in mleko najboljša pijača. Tobakarje naj starši strogo kaznujejo. Doma denarja otrok za tobak ne dobi, pa se zlaže, da rabi za to ali ono šolsko potrebo; ako pa tako ne dobi kadilec denarja, ga ukrade. Kaj je posledica temu, ve vsak sam. Vsi kadilci so pa tudi zapravljivci v tem oziru. Tudi igrati za denar naj se otrokom ne dovoli. To namreč zbujajo v otroku poželjenje po igri in denarju. Za otroke so pripravne otroške igre. Otroke se navaja k varnosti tudi s tem, da vlagajo denar v šolske hranilnice, ki so sedaj uvedene že po vseh državah. Tudi na naši šoli je taka hranilnica, ki se naj bi je šolski otroci posluževali. Tako naj bi se odpomoglo slabim časom, in bi bilo pričakovati boljših. Ravnatelj tov. A. Novak je zahvalil predavatelja, ter vprašal navzoče, ako hoče kdo kaj opomniti ali povedati kak nasvet. Ker se ni nihče oglasil k besedi, je tov. ravnatelj zaključil roditeljski večer, ter prosil navzoče, da se drugič zopet odzovejo enakemu vabilu.

F. M.

Šola in — špirit. V „Gorenju“ čitamo: Zadnji ponedeljek so imeli klerikali zaupni shod v Kranju, kjer so postavili za deželnozborsko volitev v kmetijskih občinah kranjskega okraja svoja dva kandidata. Tisti podivjani in ošabni ton, ki vlada zlasti zadnje čase v časopisih „Naša moč“, „Domoljub“ in „Slovenec“, je prevelal tudi govornike na tem shodu, o katerem piše „Slovenec“ to-le: „Neustrašeni g. Kuralt iz Mavčič je priporočal poslancem S. L. S., naj se krepko potegujejo za skrajšanje šolske dobe v ljudski šoli, ki je ogromno breme za kmečko prebivalstvo, pa — špiritu naj pot zapre v našo deželo! Umestna misel, ki naj bi se ponavljala po vseh naših shodih!“ — Župan Kuralt iz Mavčič je župan svoje vrste. Eno-razrednica v Mavčičah bi se morala razširiti že davno v večrazrednico. Da se to ni zgodilo še sedaj, je samo njegova zasluga. Kadarkoli more, vedno šuje ljudi proti šoli. Po svoji županiji zatruje, da sta šola in špirit za kmeta najhujše zlo in da popolnoma zadostuje v vsaki vasi, ako znata malo več kot brati in pisati župan in župnik. Na shodu se s to trditvijo vendar ni upal na dan, pač pa se je ogreval za skrajšanje šolske dobe v ljudski šoli. „Slo-